

INFORMATOR NR 2 - WPŁYW COVID-19 NA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH W PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH UE I OECD

SERIA INFORMATORÓW ESM-OECD O WPŁYWIE
COVID-19 NA KWESTIE MIGRACJI

2020

1. NAJWAŻNIEJSZE PUNKTY

- Światowy kryzys zdrowotny spowodowany pandemią COVID-19 utrudnił studentom zagranicznym ukończenie procedur administracyjnych niezbędnych do zapisania się na studia w zagranicznych instytucjach szkolnictwa wyższego i wyjazd do innego kraju w celu rozpoczęcia studiów. Większość krajów członkowskich UE i Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) zamknęła swoje granice państwowe - z wyjątkami dotyczącymi niektórych grup - w celu powstrzymania rozprzestrzeniania się wirusa na ich terytorium. Na czas trwania pandemii zamknięto również wiele uniwersytetów.
- W odpowiedzi na te wydarzenia niektóre kraje UE i OECD zmodyfikowały lub dostosowały swoje procesy migracyjne na szczeblu krajowym, często we współpracy z instytucjami szkolnictwa wyższego. Wiele uczelni dostosowało również swoje procedury rejestracji i przyjmowania imigrantów.
- Niektóre kraje wydały wytyczne dla szkół wyższych w celu ułatwienia, w miarę możliwości, przepływu studentów zagranicznych, z poszanowaniem środków bezpieczeństwa wdrożonych w celu zwalczania pandemii. Kraje UE i OECD przyjęły różne podejścia do kwestii, czy studenci zagraniczni mają być przyjmowani na terytorium danego kraju, jeżeli ich studia są w pełni zdalne (za pośrednictwem Internetu). Niektóre z państw zachęcały studentów do ubiegania się o wizę, aby móc wjechać na ich terytorium natychmiast po zniesieniu ograniczeń dotyczących wyjazdu.
- Wiele konsulatów i służb administracyjnych w związku z COVID-19 wstrzymało lub ograniczyło swoje czynności, co opóźniło rozpatrywanie wniosków o wydanie wiz i pozwoleń na naukę. Sytuacjom tym zaradzano częściowo poprzez wydłużenie terminów, możliwość składania wniosków online, wprowadzenie tymczasowych ułatwień i nadanie priorytetu przetwarzaniu wiz studenckich po ponownym otwarciu urzędów.
- W momencie sporządzania niniejszego informatora nie były dostępne dane dotyczące liczby wniosków o przyjęcie na studia w roku akademickim 2020/2021, a w przypadku, gdy takie dane takie były dostępne, nie były one dokładne i/lub porównywalne. Ze względu na COVID-19 kilka krajów UE i OECD spodziewa się spadku liczby studentów zagranicznych, którzy chcą zapisać się na uczelnie wyższe.
- Wiele krajów wprowadziło tymczasowe środki mające na celu pomoc studentom zagranicznym poprzez złagodzenie problemów finansowych spowodowanych przez COVID-19, na przykład poprzez zwiększenie maksymalnego czasu pracy, otwarcie dostępu do finansowania ze środków krajowych lub poprzez programy finansowania zarządzane na poziomie lokalnym lub na poziomie uczelni. Niektóre z tych ostatnich przynoszą studentom zagranicznym duże korzyści.

- Ograniczenia dotyczące przemieszczania się nałożone w wielu krajach mogą zagrozić możliwości fizycznej obecności studentów zagranicznych na uczelni, do której byli zapisani lub planowali się zapisać. Skłoniło to niektóre państwa UE i OECD do wprowadzenia wyjątków mających na celu zapobieganie cofaniu wiz lub pozwoleń z takich powodów oraz do zapewnienia studentom zagranicznym dodatkowego czasu na ukończenie studiów w takich przypadkach.

- Zazwyczaj studenci zagraniczni mogą pozostać w kraju, w którym studiują, przez pewien okres czasu po ukończeniu studiów w celu poszukiwania pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej. Pandemia może jednak zagrozić możliwości osiągnięcia tych celów przez studentów zagranicznych w przewidzianym terminie ze względu na jej negatywny wpływ na rynek pracy. W momencie sporządzania niniejszego informatora, niewiele państw UE lub OECD wydłużyło maksymalny czas przeznaczony na ukończenie studiów.

2. KONTEKST

2.1. CEL I ZAKRES INFORMATORA

Wybuch pandemii COVID-19 i poważne środki podjęte przez kraje UE i OECD w celu zapobieżenia rozprzestrzenianiu się wirusa mają zarówno bezpośredni, jak i pośredni wpływ na studentów zagranicznych przybywających do tych krajów. Chociaż trudno jest przewidzieć długoterminowe skutki, natychmiastowe efekty są już widoczne, na przykład tam, gdzie przetwarzanie nowych wniosków lub odnawianie pozwoleń na pobyt zostało w wielu przypadkach utrudnione lub zawieszono, co ma konsekwencje dla studentów zagranicznych już przebywających w kraju przyjmującym. Ponadto gwałtowne pogorszenie koniunktury gospodarczej wywarło znaczny wpływ na wiele sektorów, a studentom zagranicznym grozi utrata pracy na pół etatu, zmniejszenie lub utrata dochodów, co może mieć wpływ na ich zdolność do kontynuowania studiów, znalezienia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej po ich ukończeniu.

Fakt, iż (potencjalni) studenci zagraniczni w państwach członkowskich UE i OECD znaleźli się w trudnej sytuacji, wynika z następujących czynników:

- Wielu studentów zagranicznych nie jest w stanie wrócić do swoich krajów pochodzenia ze względu na ograniczenia w podróży, co może pozostawić ich w niepewnej sytuacji prawnej. Obawy związane z niemożnością powrotu do kraju pochodzenia mogą hamować przepływ studentów w najbliższej przyszłości: jak wynika z internetowej ankiety Studyportal, 84% potencjalnych studentów zagranicznych obawia się obostrzeń związanych z podróżami;¹

- Administracje krajowe i uczelnie mają ograniczoną zdolność do wdrażania procedur niezbędnych do ułatwienia przepływu studentów zagranicznych (wizy studenckie, pozwolenia na pobyt, procedury przyjmowania) ze względu na środki bezpieczeństwa wdrożone w celu kontroli rozprzestrzeniania się wirusa. Środki te obejmują częściowe lub całkowite zamknięcie krajowych organów administracyjnych, uniwersytetów i innych instytucji, co sprawia, że proces przyjmowania studentów zagranicznych jest niepewny. W niektórych przypadkach takie ograniczenia mogą zagrozić możliwości kontynuowania studiów za granicą.
- Kryzys wpłynął na zdolność studentów zagranicznych do utrzymania się finansowo podczas studiów, ponieważ wielu z nich jest często uzależnionych od pracy przeznaczonej dla studentów. COVID-19 może mieć również negatywny wpływ na zdolność rodziny studenta (przebywającej w kraju pochodzenia studenta) do jego utrzymania. Sytuacja ta dotyczy zarówno potencjalnych studentów zagranicznych, jak i studentów zagranicznych już przebywających w krajach przyjmujących, od których wymaga się wykazania wystarczających środków na utrzymanie w trakcie studiów, np. zgodnie z Dyrektywą UE 2016/801.²

Wspólny informator ESM - OECD informuje o wpływie COVID-19 na studentów zagranicznych w krajach UE i OECD w okresie od lutego do czerwca 2020 r. Skutki COVID-19 obejmują zarówno przyjmowanie nowych studentów zagranicznych,

prowadzenia badań naukowych, odbycia studiów, szkoleń, udziału w wolontariacie, programach wymiany młodzieży szkolnej lub projektach edukacyjnych oraz podjęcia pracy w charakterze au pair (wersja przekształcona), 21.5.2016, OJ L 132.

¹ <https://studyportal.com/blog/the-impact-of-covid-19-on-international-students-perceptions/>

² Artykuł 21 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/801 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu

którzy nie mieszkają jeszcze w krajach UE i OECD, jak i sytuację tych, którzy znajdują się już w danych krajach.

Informator opiera się na danych zebranych przez krajowe punkty kontaktowe ESM (KPK) za pomocą wspólnego kwestionariusza za pomocą narzędzia Ad-Hoc Query (AHQ) ESM dotyczącego wprowadzonych z uwagi na COVID-19 środków oraz ich skutków dla studentów zagranicznych,³⁴ na informacjach zebranych od państw OECD niebędących członkami UE za pośrednictwem Grupy Roboczej OECD ds. Migracji (marzec-czerwiec 2020 r.) oraz w raporcie OECD dotyczącym zarządzania migracją międzynarodową w ramach COVID-19 w państwach OECD.⁵ Informacje dotyczące państw członkowskich UE, Norwegii i Zjednoczonego Królestwa pochodziły z ESM, natomiast informacje dotyczące państw członkowskich OECD spoza UE zostały dostarczone przez OECD.

Do celów niniejszego informatora studenci zagraniczni są definiowani jako cudzoziemcy (obywatele państw trzecich w stosunku do państw członkowskich UE), którym przyznano pozwolenie na pobyt tymczasowy lub wizę na pobyt długoterminowy w celu podjęcia studiów (studia licencjackie, magisterskie lub doktoranckie) lub którzy ubiegają się o takie pozwolenie, natomiast szkolnictwo wyższe obejmuje studia wyższe na

poziomie 6 (studia licencjackie lub równoważne), 7 (studia magisterskie lub równoważne) oraz 8 (studia doktoranckie lub równoważne) według Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Edukacji (ISCED). Niniejszy informator dotyczy zarówno studentów, którzy ubiegają się o przyjęcie na studia w krajach UE i OECD, jak i tych, którzy już są rezydentami, i koncentruje się wyłącznie na studentach studiów dziennych. Obejmuje on wydarzenia, które miały miejsce w okresie od lutego do czerwca 2020 r., o ile nie wskazano inaczej; na przykład uwzględniono w nim również kilka środków podjętych przez państwa OECD w lipcu.

Niniejszy Informator jest częścią serii raportów poruszających dalsze tematy badające wpływ COVID-19 na migrację. Seria ta obejmuje inne zagadnienia, takie jak

- Pozwolenia na pobyt i bezrobocie wśród migrantów (lipiec 2020 r.);
- Utrzymanie kluczowych przepływów migracyjnych w czasach pandemii (październik 2020 r., w trakcie sporządzania);
- Wpływ na przekazy pieniężne (listopad 2020 r., w trakcie sporządzania); oraz
- Wpływ na procedury powrotu (listopad 2020 r., w trakcie sporządzania)

3. DZIAŁANIA POLITYCZNE PODEJMOWANE NA SZCZEBLU KRAJOWYM W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA WPŁYWEM PANDEMII COVID-19 NA PRZYJMOWANIE I POBYT STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH W KRAJACH UE I OECD

Ograniczenia w podróżach ze względu na kryzys COVID-19, a także ograniczenie działalności lub nawet zamknięcie konsulatów i innych organów administracyjnych (takich jak ministerstwa i inne organy publiczne posiadające kompetencje w sprawach migracji) miały wpływ na możliwość zapisywania się i studiowania na uczelniach dla studentów zagranicznych. Rada Unii Europejskiej w swoim zaleceniu z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie

tymczasowych ograniczeń podróży do UE innych niż istotne oraz ewentualnego zniesienia takich ograniczeń⁶ uwzględniła obywateli państw trzecich podróżujących w celu podjęcia studiów w grupie podróżnych mających „istotny powód lub potrzebę”, oraz dla których wjazd powinien być dozwolony.

³ Zapytanie ad hoc ESM, „2020.44 - Skutki COVID-19 dla studentów zagranicznych (część 1)”, uruchomione dnia 24 lipca 2020 r. Odpowiedzi udzieliły krajowe punkty kontaktowe ESM (KPK) z następujących krajów: BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PL, PT, SI, SE, SK jak i NO oraz UK. oraz zapytanie ad hoc ESM, „2020.45 - Skutki COVID-19 dla studentów zagranicznych (część 2)”, uruchomione dnia 24 lipca 2020 r. Odpowiedzi udzieliły krajowe punkty kontaktowe ESM (KPK) z następujących krajów: BE, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FR, HR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, SK, SI, SE jak i NO oraz UK.

⁴ Po opuszczeniu Unii Europejskiej przez Wielką Brytanię w dniu 31 stycznia 2020 r., krajowy punkt kontaktowy ESM w Wielkiej Brytanii uczestniczy w wybranych działaniach ESM w okresie przejściowym.

⁵ <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/managing-international-migration-under-covid-19-6e914d57/>

⁶ Zalecenie Rady UE dostępne na stronie:

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9208-2020-INIT/en/pdf>.

Niniejszy rozdział skupia się na tym, w jaki sposób władze krajowe i uczelnie zmieniły swoje polityki i procedury związane z przyjmowaniem studentów zagranicznych w odpowiedzi na niezbędne ograniczenia wprowadzone z powodu pandemii. Rozdział dotyczy również reakcji na opóźnienia w procedurach ubiegania się o wizę lub pozwolenie na pobyt dla studentów zagranicznych, środków wprowadzonych przez kraje w celu sprawdzenia stanu zdrowia studentów zagranicznych po przyjeździe oraz wpływu pandemii COVID-19 na liczbę studentów zagranicznych pragnących zapisać się na uczelnie.

3.1. ŚRODKI ZARADCZE ZWIĄZANE Z PROCESEM PRZYJMOWANIA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH

Kilka krajów UE i OECD zgłosiło podczas pandemii zmiany polityczne i prawne w swoich podejściach do zarządzania przyjmowaniem studentów zagranicznych na swoim terytorium.⁷ W kilku przypadkach wydano również wytyczne dotyczące sposobu wdrożenia tych zmian dla uczelni (patrz również rozdział 3.2 poniżej).⁸ Rozdział ten obejmuje działania na szczeblu krajowym związane z przyjmowaniem studentów zarówno w celach imigracyjnych, jak i zapisów na studia, tzn. działania podejmowane przez państwo, działania podejmowane przez uczelnie oraz działania, które państwo umożliwiło do wprowadzenia uczelniom.

Kilka krajów zgłosiło wdrożenie środków polityki dających studentom zagranicznym alternatywę dla rejestracji osobistej lub obecności fizycznej⁹, a inne wydłużyły terminy rejestracji na uczelniach¹⁰.

- Przykładowo, Holandia poinformowała, że wszystkie jej uczelnie akceptują test TOEFL IBT Special Home Edition Test (do którego można przystąpić przez Internet) w celu przyjęcia i uzyskania wizy¹¹, a także, że w pewnych okolicznościach studenci zagraniczni mogą zostać przyjęci na studia magisterskie bez spełnienia niektórych wymogów programu studiów magisterskich, pod warunkiem, że wymogi te zostaną spełnione w ciągu roku. Istnieją różne wymagania, w zależności od uczelni i programu studiów. Rząd zapewnia uniwersytetom elastyczność w zakresie wprowadzania (tymczasowych) wyjątków. Na przykład, uniwersytety mają teraz możliwość przyjęcia studentów na studia magisterskie bez uzyskania tytułu licencjata. Studenci studiów licencjackich mają również czas na zakończenie programu licencjackiego wraz z programem

magisterskim, terminy zależą od uczelni, na której studiują. Studenci holenderscy otrzymali te same możliwości przy ubieganiu się o studia magisterskie, a także są objęci podobnymi przepisami dotyczącymi studiów licencjackich. Wreszcie, studentom zagranicznym, którzy przez kilka pierwszych miesięcy brali udział w programach edukacyjnych realizowanych on-line w ich kraju ojczystym, zalecono złożenie wniosku o wydanie im tymczasowego pozwolenia na pobyt (mvv), gdy tylko przywrócona zostanie perspektywa wyjazdu do Holandii w celu realizacji programu studiów na miejscu.

- Wielka Brytania wdrożyła tymczasowe ustępstwa dla studentów zagranicznych, które zapewniły im pewne ułatwienia. Obejmowały one m.in. praktyczne podejście przy rozpatrywaniu wniosków na studia, których daty rozpoczęcia znacznie odbiegają od dat podanych na ważnych lub wygasłych świadectwach przyjęcia na studia oraz przyjmowanie cyfrowych kopii dokumentów, w przypadku gdy instytucje je wydające były zamknięte lub gdy podjęte środki mające na celu zachowanie dystansu społecznego utrudniały złożenie dokumentów osobiście. Wszystkie zmiany polityki były poddawane przeglądowi i podlegały wycofaniu po ustąpieniu sytuacji nadzwyczajnej.

W niektórych przypadkach wprowadzone nowe środki miały zastosowanie do wszystkich studentów, nie tylko zagranicznych. Na przykład w Republice Czeskiej uchwalono nowe przepisy umożliwiające uczelniom zmianę procedur przyjmowania wszystkich studentów, m.in. poprzez ustanowienie egzaminów wstępnych przez Internet, zmianę terminów egzaminów lub alternatywy dla innych tradycyjnych form przyjmowania na studia.¹²

Jednak ponad połowa krajów, które udzieliły odpowiedzi na pytania zawarte w tym raporcie, poinformowała ESM, że polityka krajowa w zakresie przyjmowania studentów zagranicznych na ich terytorium nie uległa szczególnym zmianom w wyniku środków związanych z COVID-19.¹³

Na szczeblu państwowym wprowadzono zmiany organizacyjne w celu zapewnienia stabilnej sytuacji prawnej studentom zagranicznym już przebywającym na danym terytorium. Po wprowadzeniu w Luksemburgu od dnia 18 marca 2020 r. przepisów, które ograniczały wjazd obywateli państw trzecich z powodu pandemii, w tym studentów zagranicznych,

⁷ Pośród państw członkowskich UE, NO i UK: CZ, LU, NL, PL, SI. Wśród państw OECD niebędących członkami UE: np. CA.

⁸ Pośród państw członkowskich UE, NO i UK: CZ, LU, NL, PL, SI i UK. Pośród państw OECD niebędących członkami UE: np. AU, NZ, US.

⁹ Pośród państw członkowskich UE, NO i UK: LU, NL, SK, i NO, UK. Wśród państw OECD niebędących członkami UE: np. CA.

¹⁰ Wśród państw członkowskich UE, NO i UK: BE, FR, HR, LU, NL, PL, SK i UK.

¹¹ <https://www.internationalstudy.nl/wp-content/uploads/2016/02/Guidelines>

¹² 24 kwietnia 2020 r. w czeskim Dzienniku Ustaw została opublikowana ustawa nr 188/2020 o specjalnych zasadach kształcenia i podejmowania decyzji w szkołach wyższych w 2020 r. oraz o modyfikacji terminu na ukończenie studiów na potrzeby innych ustaw. Ustawa ta stanowi odpowiedź na sytuację nadzwyczajną w związku ze środkami kryzysowymi przyjętymi przez rząd czeski z powodu pandemii COVID-19. <https://www.msmt.cz/areas-of-work/tertiary-education/the-new-act-no-188-2020-coll-on-special-rulesfor-education-1?lang=2>

¹³ BE, CY, EE, ES, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LV, PT, SK, SE i NO.

ząd zatwierdził załącznik do regulaminu studenckiego Uniwersytetu Luksemburskiego, odnoszący się do sytuacji COVID-19. Środki te miały na celu zapobieżenie pokrzywdzeniu studentów już zapisanych na studia na Uniwersytecie Luksemburskim z powodu częściowego zawieszenia studiów w semestrze letnim 2019-2020: na przykład semestr letni nie mógł być uznany za zupełnie niezaliczony; sesja egzaminacyjna planowana na lipiec 2020 r. została przełożona na 4 września 2020 r.; oraz wprowadzono tymczasowe zawieszenie maksymalnego czasu na ukończenie studiów (według uznania rektora). Przepisy te miały zastosowanie do wszystkich studentów Uniwersytetu, w tym do studentów zagranicznych.

Podobnie jak w przypadku innych grup imigrantów, państwa na ogół przedłużyły wize i pozwolenia na pobyt studentów zagranicznych w odpowiedzi na zmiany w organizacji pracy organów administracyjnych wynikające z kryzysu.¹⁴ Tak było np. w Irlandii (patrz Ramka 1 poniżej).

Ramka 1. Automatyczne przedłużanie pozwoleń na pobyt dla studentów i odnawianie rejestracji online w Irlandii

W Irlandii wszystkie pozwolenia na pobyt, w tym pozwolenia dla studentów, które wygasły między 20 marca 2020 r. a 20 lipca 2020 r., zostały automatycznie przedłużone na okres dwóch miesięcy, na tych samych warunkach co pierwotne pozwolenie. Studenci byli zobowiązani do zarejestrowania się osobiście po ponownym otwarciu urzędów administracyjnych. Wydział ds. Migracji Ministerstwa Sprawiedliwości i Równości Irlandii (The Department of Justice and Equality Immigration Service Delivery) uruchomił w dniu 22 czerwca 2020 r. internetowy system rejestracji pozwoleń na pobyt dla wszystkich studentów z państw trzecich, którzy przedłużyli pozwolenie na kolejny rok akademicki i którzy mieszkali w Dublinie, przy czym studenci mieszkający poza Dublinem mogą przedłużyć ważność swoich pozwoleń w urzędach lokalnych. W ramach systemu internetowego studenci składają wnioski, dokumenty uzupełniające i uiszczają opłatę, a następnie wysyłają pocztą poleconą oryginał paszportu i oryginalną irlandzką kartę pozwolenia na pobyt w celu weryfikacji.

Źródło: ESM Irlandia

3.2 WYTYCZNE DLA INSTYTUCJI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO PODCZAS PANDEMII COVID-19

Kilka krajów UE i OECD opracowało wytyczne w celu wspierania instytucji szkolnictwa wyższego we wdrażaniu zmian w polityce krajowej wprowadzonych na skutek pandemii.¹⁵ Poniżej przedstawiono kilka przykładów:

- W Czechach, dla ustawy nr 188/2020 o specjalnych zasadach kształcenia i podejmowania decyzji w szkołach wyższych w 2020 r., która stanowiła reakcję na sytuację kryzysową w związku ze środkami kryzysowymi, ministerstwo przygotowało wykładnię¹⁶ wyjaśniającą poszczególne ustępy ustawy.
- Niderlandy dostarczyły „dokument roboczy dla instytucji szkolnictwa wyższego” zawierający wszystkie ustalenia i odstępstwa od standardowych przepisów, które miałyby zastosowanie w okresie, w którym stosuje się środki COVID-19. Dokument ten zawierał kilka wytycznych dotyczących ich wdrażania.¹⁷
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Wielkiej Brytanii opracowało uaktualnione wytyczne¹⁸ dostępne na stronie internetowej Home Office, określające tymczasowe odstępstwa dla instytucji edukacyjnych IV stopnia (szkolnictwa wyższego), imigrantów IV stopnia (wiza studencka) oraz imigrantów tymczasowych odbywających studia.

Cztery kraje UE i Norwegia zgłosiły, że w wyniku COVID-19 nie nastąpiły żadne zmiany w ich polityce krajowej dotyczącej przyjmowania studentów z zagranicy, ale nadal przedstawiły wytyczne wspierające ich uczelnie w kwestiach rekrutacji w czasie pandemii.¹⁹ W Irlandii opublikowane wytyczne na stronie internetowej urzędów imigracyjnych były podstawą dla wszelkich informacji przekazywanych uczelniom. We Francji, podczas gdy polityka krajowa nie uległa zmianie, w okresie od maja do początku lipca 2020 r. Dyrekcja Generalna Szkolnictwa Wyższego i Kształcenia Zawodowego (DGESIP) opublikowała różne komunikaty, aby przygotować uczelnie w kwestii organizacji nadchodzącego roku akademickiego oraz procesu ubiegania się o wize dla studentów

¹⁴ np. CZ, ES, FR, IE, IT, LV, LU, PL, oraz SK

¹⁵ Wśród państw członkowskich UE, NO i UK: CZ, DE, FI, LU, LV, NL, PL, SI i UK. Pośród państw OECD niebędących członkami UE: np. AU, NZ, US.

¹⁶ <https://www.msmt.cz/areas-of-work/tertiary-education/the-new-act-no-188-2020-coll-on-special-rules-for-education-1?lang=2>

¹⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/05/01/servicedocumenten-hoger-onderwijs-ho-aanpak-coronavirus-covid-19>

¹⁸ Covid19: Wytyczne dla instytucji edukacyjnych IV stopnia, imigrantów oraz imigrantów tymczasowych odbywających studia: Tymczasowe ustępstwa w odpowiedzi na Covid19 <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-tier-4-sponsors-migrants-and-short-term-students>

¹⁹ BE, FR, IE (publicznie dostępne informacje na temat imigracji), IT.

zagranicznych. Pomiędzy majem i czerwcem 2020 r. Campus France rozpowszechnił również kilka nagrań wideo od dyrektorów uniwersytetów i innych szkół wyższych, aby przyciągnąć studentów zagranicznych i promować kursy online.

Chociaż Włochy również nie zmieniły swoich procedur, rząd zaktualizował dokument regulujący wjazd, pobyt i rekrutację na studia dla studentów zagranicznych na rok akademicki 2020-2021, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa.²⁰ Uczelnie zachęcane do kontynuacji procedur rekrutacji studentów zagranicznych, a samych studentów zagranicznych zachęcane do niezwłocznego załatwiania wniosków wizowych na planowane studia w placówkach konsularnych, tak aby wizy były gotowe do wydania, gdy tylko pozwolą na to warunki. Wyznaczono datę 30 listopada 2020 r. jako termin zakończenia formalności związanych z wydawaniem wiz oraz rekrutacji studentów zagranicznych i uiszczania opłat za studia.

Pozostałe państwa członkowskie UE, które uczestniczyły w sporządzeniu tego informatora, a także Norwegia nie zmieniły polityk krajowych związanych z przyjmowaniem zagranicznych studentów, ani nie przekazały uczelniom wytycznych w związku z COVID-19.²¹

Ramka 2. Rozmowy między rządem a uczelniami wyższymi w Belgii

W Belgii, gdzie Wspólnoty są odpowiedzialne za edukację, odbywały się częste rozmowy pomiędzy ministrami szkolnictwa (wyższego), instytucjami szkolnictwa wyższego i organizacjami patronującymi te instytucje. Rozmowy obejmowały kilka aspektów organizacji szkolnictwa wyższego dotkniętych kryzysem sanitarnym, w tym przejście od uczenia się i nauczania bezpośredniego do nauczania na odległość, organizację działalności edukacyjnej i dydaktycznej na koniec roku akademickiego 2019-2020, ocenę i ewaluację działalności dydaktycznej, organizację roku akademickiego 2020-2021 oraz zarządzanie zagranicznymi wymianami studentów. Zalecenia dotyczące podróży wydane przez rząd belgijski stanowiły punkt odniesienia dla decyzji w sprawie mobilności studenckiej podejmowanych przez uczelnie wyższe, z uwzględnieniem oceny ryzyka.

Źródło: Krajowy punkt kontaktowy ESM dla Belgii

Jeśli chodzi o wytyczne dla szkół wyższych w krajach OECD poza UE, Australijski Departament Edukacji, Umiejętności i Zatrudnienia posiada organ - Agencję Jakości i Standaryzacji Szkolnictwa Wyższego (TEQSA), która nadzoruje normy obowiązujące szkoły wyższe. W związku z ograniczeniami związanymi z wjazdem do Australii, uczelnie oferujące kursy online mogą nie spełniać wymaganych przez powyższą instytucję standardów jakości. TEQSA opracowała wyjątki od zwyczajowych wymogów regulacyjnych i opublikowała informator dla świadczeniodawców na temat elastycznych rozwiązań i kształcenia online dla studentów zagranicznych, aby pomóc uczelniom w spełnieniu minimalnych standardów jakości.²²

W Nowej Zelandii Ministerstwo Edukacji udzieliło uczelniom wskazówek przede wszystkim w zakresie tego, jak zapewnić wsparcie dla studentów zagranicznych podczas obostrzeń związanych z COVID-19 oraz wynikającego z nich stresu i izolacji.²³

W Stanach Zjednoczonych Ameryki Wydział Imigracji i Ceł (Immigration and Customs Enforcement - ICE) jest odpowiedzialny za Program Wymian Studenckich (Student and Exchange Visitor Program - SEVP), obejmujący studentów zagranicznych przebywających w Stanach Zjednoczonych. Uczelnie muszą rejestrować w SEVP wysyłanych do USA studentów. W rezultacie kryzysu COVID-19, po nagłych zmianach zasad w SEVP dla studentów zagranicznych, ICE dostarczyło wytyczne i schematy, aby ułatwić uczelniom zgłaszanie zmian w planach postępowania i działań.

3.3. ŚRODKI ZARADCZE PODEJMOWANE W PRZYPADKU OPÓŹNIEŃ W PROCEDURZE UBIEGANIA SIĘ O WIZĘ LUB POZWOLENIE NA POBYT DLA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH

W związku z całkowitym lub częściowym zamknięciem wielu urzędów i konsulatów imigracyjnych w czasie kryzysu COVID-19, a następnie zawieszeniem niektórych usług, większość krajów UE i OECD zgłosiła opóźnienia w procesie składania wniosków przez studentów.²⁴ Tylko cztery państwa członkowskie UE zadeklarowały, że nie doświadczyły takich opóźnień w okresie od marca do czerwca.²⁵

²⁰ https://www.studiare-in-italia.it/studentistranieri/moduli/2020/Circolare_2020_2021_EN.pdf

²¹ CY, EE, HR i NO.

²² <https://docs.education.gov.au/node/53248>

²³ <https://www.education.govt.nz/covid-19/advice-for-schools-with-international-students/>

²⁴ Pośród państw członkowskich UE, NO i UK: BE, CY, CZ, DE, FI, FR, HR, LV, LT, LU, MT, NL, PL, SI, SK (pojedyncze przypadki w konsulatach za granicą) i UK. Wśród krajów OECD niebędących członkami UE: np. AU, CA, CH.

²⁵ EE, ES, PT, SE.

Kilka krajów UE i OECD przyjęło środki mające na celu złagodzenie negatywnych skutków tych opóźnień. Siedem państw członkowskich UE i Wielka Brytania zgłosiły wydłużenie terminów²⁶, a w czterech państwach członkowskich UE udostępniono procedury internetowego przyjmowania imigrantów lub, w Irlandii, przedłużanie ważności pozwoleń na pobyt przez Internet.²⁷ W Irlandii odnowienie pozwoleń na pobyt skutkowało by wydaniem nowego pozwolenia na pobyt. Hiszpania i Francja zgłosiły, że w pierwszej kolejności rozpatrywane są wnioski studentów zagranicznych w celu zapewnienia im możliwości dotrzymania terminów rekrutacyjnych.

Wracając do sytuacji w niektórych krajach OECD poza UE, w Australii, po ogłoszeniu przez rząd w dniu 20 lipca, ubiegający się o przyjęcie studenci mieli otrzymać dodatkowy czas na przedstawienie wyników testów z języka angielskiego, w przypadkach gdy COVID-19 zakłócił dostęp do komercyjnych testów. Przewidziano również więcej czasu na pobieranie danych biometrycznych i przeprowadzanie badań zdrowotnych, w przypadku gdy COVID-19 zakłócił dostęp do takich usług.

W Kanadzie, jako środek tymczasowy, osoby już przebywające w kraju i ubiegające się o pozwolenie na naukę nie musiały dostarczać informacji biometrycznych.

W Szwajcarii studenci zagraniczni wraz z wnioskiem o wydanie wizy muszą zazwyczaj przedstawić dowód znajomości języka. Jeżeli z powodu ograniczeń COVID-19 studenci nie mogli przystąpić do testów językowych, uniwersytety i inne instytucje edukacyjne) udostępniły możliwość poświadczenia znajomości języka w postaci oświadczenia, które należało dołączyć do wniosku wizowego; znajomość języka była następnie potwierdzana podczas rozmowy przeprowadzanej w celu wydania wizy.

3.4. ŚRODKI MAJĄCE NA CELU SPRAWDZENIE STANU ZDROWIA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH PO PRZYJEŹDZIE

Wiele krajów UE i OECD podjęło nowe środki w celu sprawdzenia stanu zdrowia studentów zagranicznych w odniesieniu do COVID-19 przy wyjeździe z kraju pochodzenia / zamieszkania lub po przybyciu na terytorium.²⁸ Takie środki nie były na ogół skierowane wyłącznie do studentów zagranicznych i obejmowały (w przypadku osób powyżej 13 roku życia) wypełnienie oświadczenia o zdrowiu,²⁹ kontrolę temperatury,³⁰

rejestrację w publicznej służbie zdrowia oraz obowiązkową 14-dniową kwarantannę zapewnianą przez uczelnie.³¹ W Luksemburgu, w celu wjazdu do kraju, studenci pochodzący z krajów innych niż Australia, Kanada, Chiny (pod warunkiem potwierdzenia równego traktowania na poziomie UE), Gruzja, Japonia, Nowa Zelandia, Rwanda, Korea Południowa, Tajlandia, Tunezja i Urugwaj musieli przed wejściem na pokład przedstawić negatywny wynik testu biologicznego na COVID-19. Nie dotyczyło to członków załogi lotniczej oraz pasażerów oczekujących na przesiadkę, którzy nie opuszczali strefy tranzytowej. Badanie musiało zostać przeprowadzone na mniej niż 72 godziny³² przed lotem.

Słowacja pozwoliła studentom zagranicznym na wjazd na swoje terytorium w celu przystąpienia do testu wstępnego, egzaminów końcowych i innych, zapisania się do szkoły w tym kraju lub odebrania swoich rzeczy osobistych. Uczniowie byli jednak proszeni o przedstawienie na granicy negatywnego wyniku testu COVID-19 przeprowadzonego w ciągu ostatnich 96 godzin. Podobny wymóg został zgłoszony przez Słowenię, gdzie studenci zagraniczni byli zobowiązani do przedstawienia na granicy zarówno zaświadczenia o zapisie na dany wydział w miejscu przeznaczenia, jak i negatywnego wyniku testu COVID-19 przeprowadzonego w ciągu ostatnich trzech dni (gdy pochodzili z wyznaczonych obszarów).

Kilka państw członkowskich UE, Norwegia i Wielka Brytania³³ zgłosiły, że nie podjęły lub nie planują nowych działań mających na celu szczegółowe sprawdzenie stanu zdrowia studentów zagranicznych w związku z COVID-19. Kilka krajów zgłosiło wprowadzenie obowiązkowej kwarantanny w odniesieniu do przybywających z określonych krajów oraz innych istniejących środków ogólnych.³⁴ Irlandia wymagała od przybywających wypełnienia oświadczenia o miejscu pobytu pasażerów i wymagała od nich ograniczenia przemieszczania się na 14 dni.

W przypadku krajów OECD nienależących do UE, Korea wymagała od nowych przyjeżdżających studentów odbycia 14-dniowej kwarantanny w ośrodku wyznaczonym przez rząd, na ich własny koszt. Studenci, którzy wracali, mogli poddać się kwarantannie pod adresem podanym na ich Karcie Rejestracyjnej Cudzoziemca i zostali poddani kontroli. Izrael uznał za otwarty rok akademicki 2020/2021 dla studentów z zagranicy, wymagając jednak 14-dniowej

²⁶ BE, CY, HR, IT, LU, NL, PL i UK.

²⁷ BE, FR, IE, PL.

²⁸ Pośród państw członkowskich UE, NO i UK: EE, ES, FR, LT, LU, MT, NL, PT, SI, SK. Wśród krajów OECD niebędących członkami UE: np. KR, IL.

²⁹ Przykładowo ES, FR (w zależności od kraju pochodzenia), NL.

³⁰ Przykładowo ES, MT, PT.

³¹ Pośród państw członkowskich UE, NO i UK: EE (uczelnia zapewnia, aby student z państw trzecich przeszedł dwa testy COVID-19, jeden w momencie przybycia, a drugi 14 dnia po przybyciu), LT, LV. Wśród krajów OECD poza UE: IL

³² Zob. Rozporządzenie Wielkiego Księcia z dnia 21 sierpnia 2020 r. zmieniające zmienione Rozporządzenie Wielkiego Księcia z dnia 20 czerwca 2020 r. dotyczące okresu obowiązywania zakazu oraz zakresu wyjątków ustanowionych w art. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 2020 r. (wprowadzającej niektóre środki tymczasowe) przepisów dotyczące stosowania zmienionej ustawy z dnia 29 sierpnia 2008 r. o swobodnym przepływie osób i imigracji.

³³ BE, CY, CZ, FI, HU, IE, IT, LU, SE oraz NO, UK.

³⁴ ES, LT, LV, NL, PL, PT, SK.

samoizolacji. Ministerstwo Zdrowia musi zatwierdzić każdą uczelnię, która jest odpowiedzialna za nadzór nad kwarantanną, którą studenci odbywają w grupach maksymalnie 6-osobowych.

3.5. WPŁYW COVID-19 NA LICZBĘ STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH PRAGNĄCYCH ZAPISAĆ SIĘ NA UCZELNIE WYŻSZE

Informując o wpływie pandemii COVID-19 na liczbę studentów zagranicznych zainteresowanych zapisaniem się do szkół wyższych, państwa członkowskie UE, Norwegia i Zjednoczone Królestwo zasadniczo opierały swoje raporty na wskaźnikach takich jak m.in. liczba wniosków o wydanie wizy lub pozwolenia na pobyt w celach edukacyjnych.

Sześć państw członkowskich UE i Norwegia zgłosiły negatywny wpływ pandemii na liczbę studentów zagranicznych pragnących zapisać się na studia;³⁵ natomiast sześć państw członkowskich UE nie zauważyło takiej negatywnej tendencji.³⁶ Na przykład w Belgii uczelnie nie zauważyły jeszcze wpływu COVID-19 na liczbę wniosków składanych przez studentów zagranicznych, chociaż liczba wniosków o wizę długoterminową (typu D) pozwalającą na studia gwałtownie spadła. Spadek liczby wniosków o wydanie pozwoleń był bardzo gwałtowny w Hiszpanii (zob. ramka 3 obok).

W Portugalii liczba zarejestrowanych studentów zagranicznych zmniejszyła się o 5-10 % w stosunku do 2019 r., chociaż oczekiwano, że większość z nich zostanie zarejestrowanych dopiero w drugim semestrze.

Ponad połowa państw członkowskich UE i Wielka Brytania zgłosiły, że jest jeszcze zbyt wcześnie na ocenę całkowitego wpływu COVID-19 na liczbę studentów pragnących zapisać się na uczelnie wyższe.³⁷ Jednak francuski Campus France odnotował 20-procentowy wzrost liczby wniosków w ramach specjalnej procedury „Studies in France” (specjalnej procedury obejmującej studentów z ustalonego wykazu 44 krajów).

Ze względu na zamykanie placówek konsularnych i zakazy wjazdu, zmniejszenie liczby wniosków o wydanie wizy studenckiej w wielu krajach OECD spoza UE niekoniecznie wynika ze zmian zamierzeń studentów. Trudno jest rozdzielić ograniczenia dotyczące przyjęć na studia i składania aplikacji. Spadek liczby potencjalnych studentów zagranicznych przystępujących do standardowych testów wstępnych, takich jak SAT czy ACT, mógł mieć związek z zamkniętymi ośrodkami egzaminacyjnymi, a nie z

mniej z zainteresowaniem. Niemniej jednak międzynarodowe ankiety wypełnione przez potencjalnych studentów zagranicznych sugerują, że wielu z nich rozważa odroczenie zapisu na studia lub studiowanie w swoim kraju.

W Stanach Zjednoczonych odnotowano spadek liczby zgłoszeń w roku akademickim 2020/2021, jak podają uczelnie biorące udział w sondażu Open Doors.³⁸ 52% zgłosiło spadek, a 26% stwierdziło, że liczba aplikacji na studia pozostała na tym samym poziomie, przy czym tylko 22% zgłosiło wzrost. 18% zgłosiło znaczny spadek. Dane wyróżniają się z poprzedniej dekady podczas której odnotowywano stały wzrost.

W Australii lata rosnącej liczby zapisów zakończyły się również drastycznym spadkiem; liczba nowych przyjęć do szkół wyższych spadła o 16 % w roku poprzedzającym czerwiec 2020, w porównaniu ze wzrostem o 12 % i 9 % w poprzednich dwóch dwunastomiesięcznych okresach. W sektorze anglojęzycznym odnotowano jeszcze gwałtowniejszy spadek liczby nowo przyjmowanych studentów.

Ramka 3. Wpływ pandemii COVID-19 na aplikacje zagranicznych studentów na studia w Hiszpanii

W Hiszpanii skutki kryzysu COVID-19 spowodowały znaczny spadek liczby wniosków o pozwolenia, z 64 992 w całym roku 2019 do 5 669 w pierwszych sześciu miesiącach bieżącego roku. Jednakże pomimo ogłoszenia stanu wyjątkowego nadal otrzymywano wnioski o pozwolenia na wyższe studia i udzielano ich.

Jeśli chodzi o wizy, podobną tendencję zaobserwowano w czasie kryzysu: w tym samym okresie w 2020 r. Hiszpania otrzymała 13 777 wniosków wizowych na studia (w tym na programy krótsze i dłuższe od 6 miesięcy, wizy dla nieletnich i członków rodzin studentów), podczas gdy w I i II kwartale 2019 r. Hiszpania otrzymała 92 306 takich wniosków. Jeśli członkowie rodziny studenta nie są brani pod uwagę, różnica wynosi od 13 332 do 89 765.

Wreszcie, dane tylko dla drugiego kwartału pokazują spadek z 11 568 wniosków (2019) do 2 268 (2020).

Źródło: ESM Hiszpania

³⁵ BE, ES, LT, NL, PT, SE i NO.

³⁶ CY, EL, FI, FR, MT, SK.

³⁷ BE, CZ, DE, EE, FR, HR, HU, IE, IT, LV, LU, NL, PL, SE, SI i UK.

³⁸ <https://www.iie.org/Research-and-Insights/Publications/COVID-19-Effects-on-US-Higher-Education-Campuses-Report-3>

4. WPŁYW FINANSOWY COVID-19 NA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH JUŻ PRZEBYWAJĄCYCH W KRAJACH UE I OECD

Z powodu pandemii COVID-19 gospodarki UE i OECD zaczęły się kurczyć, ponieważ przedsiębiorstwa w wielu sektorach musiały tymczasowo zawiesić lub znacznie ograniczyć swoją działalność oraz godziny pracy swoich pracowników lub były zmuszone posunąć się do przeprowadzenia zwolnień³⁹. Wielu studentów zagranicznych polega na pracy w niepełnym wymiarze godzin, aby uzupełnić swoje dochody podczas studiów, co szczególnie poszkodowanymi w przypadku utraty pracy lub zmniejszenia dochodów z powodu skutków pandemii COVID-19.

W niniejszej sekcji podsumowano środki wdrożone przez kraje UE i OECD w celu poprawy sytuacji tych studentów zagranicznych, którzy stracili pracę studencką lub doświadczyli utraty dochodów z powodu następstw gospodarczych związanych z pandemią. Środki te obejmowały dostosowanie czasu pracy dla studentów zagranicznych, fundusze dostępne dla studentów zagranicznych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz inne alternatywne mechanizmy wsparcia na szczeblu lokalnym i uczelni wyższych.

4.1. DOSTOSOWANIE CZASU PRACY DLA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH WYKONUJĄCYCH PŁATNĄ PRACĘ

W przypadku krajów UE, innych niż Irlandia i Dania, kwestia ta jest regulowana przez Dyrektywę UE 2016/801, która w art. 24 ust. 3 stanowi, że studenci zagraniczni powinni mieć prawo do pracy co najmniej 15 godzin tygodniowo podczas studiów.⁴⁰ W swoich przepisach krajowych Irlandia stosuje również ustępstwa w kwestii pracy wykonywanej przez studentów zagranicznych.

Trzy państwa członkowskie UE poinformowały, że dostosowały czas pracy studentów zagranicznych w celu zaradzenia skutkom pandemii.⁴¹ Podejście to zastosowano również w Wielkiej Brytanii. Francja i Wielka Brytania zwiększyły maksymalny czas pracy dla studentów zagranicznych, natomiast Irlandia pozwoliła studentom na pracę w maksymalnym wymiarze czasu zwykle dozwolonym w okresach wakacyjnych (do 40 godzin tygodniowo), jeżeli z powodu COVID-19 zajęcia nie były prowadzone. Było to uzależnione od przystąpienia przez

studentów do realizacji zajęć online, jeśli taka opcja była oferowana przez uczelnię. W przypadku Francji, roczny czas

pracy dla studentów zagranicznych legalnie przebywających we Francji od 16 marca 2020 r. wzrósł z 60 do 80% ekwiwalentu pełnego czasu pracy. Środek ten powinien być stosowany do czasu ponownego otwarcia uczelni i ponownego rozpoczęcia zajęć z fizyczną obecnością. Wielka Brytania pozwoliła studentom IV stopnia, którzy mieli prawo do pracy i byli zatrudnieni przez National Health Service (NHS) Trust w ramach któregośkolwiek z zawodów określonych w wytycznych rządowych⁴² (np. biochemik, biolog, dentysta itp.), na pracę dłużej niż 20 godzin tygodniowo.

Belgia postanowiła, że godziny przepracowane przez studentów zarówno krajowych, jak i zagranicznych w okresie od kwietnia do czerwca 2020 r. nie będą brane pod uwagę przy obliczaniu maksymalnego rocznego wymiaru 475 godzin pracy, podczas których studenci mogą pracować przy obniżonych składkach na ubezpieczenie społeczne. Środek ten miał zastosowanie do wszystkich pracujących studentów i nie był ograniczony do jednej konkretnej gałęzi przemysłu.

W przypadku krajów OECD spoza UE, w Australii, zniesiono 40 godzinny limit (na 14 dni) dla studentów zagranicznych pracujących w supermarketach (do 1 maja), opiekujących się osobami starszymi i na stanowiskach pielęgniarskich, aby umożliwić im pracę w pełnym wymiarze godzin. W Kanadzie, studenci zagraniczni już przebywający na terenie tego kraju mogli do 31 sierpnia pracować w pełnym wymiarze godzin (ponad 20 godzin) w uznanych na szczeblu federalnym usługach podstawowych (opieka zdrowotna, infrastruktura krytyczna, zaopatrzenie w żywność lub inne niezbędne towary). W Nowej Zelandii od dnia 20 sierpnia 2020 r. do dnia 31 lipca 2021 r. ograniczenia wizowe w odniesieniu do zatrudnienia niektórych posiadaczy wiz studenckich zostały złagodzone tylko i wyłącznie w celu podjęcia pracy w supermarkecie, gdy dany region znajdował się na 3 lub 4 poziomie (najwyższych) alarmowym COVID-19. Miało to zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy student był zatrudniony w supermarkecie w dniu

³⁹ Zgodnie z tą prognozą majową wydaną przez Komisję Europejską. Patrz: Komisja Europejska, Europejska Prognoza Gospodarcza: Wiosna 2020 r., dokument instytucjonalny, maj 2020 r., dostępny pod adresem: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip125_en.pdf, ostatnio odwiedzone 23 lipca 2020 r.

⁴⁰ Dyrektywa UE 2016/801 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu prowadzenia badań naukowych,

odbycia studiów, szkoleń, udziału w wolontariacie, programach wymiany młodzieży szkolnej lub projektach edukacyjnych oraz podjęcia pracy w charakterze au pair (wersja przekształcona), 21.5.2016, OJ L 132.

⁴¹ BE, FR, IE.

⁴² <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-tier-4-sponsors-migrants-and-short-term-students>

bezpośrednio poprzedzającym wprowadzenie w danym regionie poziomu alarmowego 3 lub 4; w takim przypadku student był w stanie pracować dłużej niż 20 godzin. Studenci nadal byli zobowiązani do spełniania wymogów związanych z wizą studencką.

4.2. ZAPOMOGI FINANSOWE DOSTĘPNE DLA STUDENTÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI Z POWODU PANDEMII

Sześć państw członkowskich UE zgłosiło wprowadzenie zapomóg finansowych, które mogłyby pomóc studentom zagranicznym znajdującym się w niekorzystnej sytuacji finansowej spowodowanej przez COVID-19;⁴³ jednak we wszystkich przypadkach zapomogi te nie były ograniczone do studentów zagranicznych. Przykładowo, w przypadku studentów odbywających wstępne kształcenie Francja ustanowiła wyjątkową pomoc dla osób potrzebujących, dostępną zarówno dla stypendystów, jak i osób nie będących stypendystami, niezależnie od ich narodowości. Były one skierowane do studentów, którzy stracili płatną pracę/staż w związku z COVID-19.

Niemcy zmodyfikowały i rozszerzyły swój program pożyczek studenckich wynoszących 650 EUR miesięcznie; program ten został otwarty dla wszystkich studentów zagranicznych (którzy byli wyraźnie określani jako grupa docelowa nowego programu). Miesięczna pożyczka o zerowym oprocentowaniu była przyznawana do końca marca 2021 roku.

W Irlandii studenci zagraniczni, którzy stracili pracę z powodu Covid-19, uzyskali dostęp do zasiłku dla bezrobotnych COVID-19 bez względu na fakt, iż prawa imigracyjne zwykle nie pozwalają na korzystanie ze środków publicznych.

Cztery inne państwa członkowskie UE poinformowały o braku takich środków na poziomie krajowym, chociaż administracje niższego szczebla lub uczelnie wyższe mogły wdrożyć podobne środki.⁴⁴

Japonia zaoferowała krajom OECD spoza UE ogólne programy wsparcia dla studentów uczelni wyższych, do których w pełni kwalifikowali się studenci zagraniczni. rzykładem może pomoc finansowa w wysokości do 100 000 JPY (około 790 EUR) dla wszystkich rezydentów oraz pożyczka do 200 000 JPY (około 1 587 EUR) dla studentów wyższych uczelni, w tym studentów zagranicznych. Dodatkowe środki finansowe są udostępniane uniwersytetom do wypłaty na zasadzie indywidualnej. W Australii niektóre władze regionalne zaoferowały wsparcie. W Victorii utworzono Międzynarodowy

Studencki Fundusz Pomocy w Sytuacjach Kryzysowych dysponujący 45 mln AUD (około 27,3 mln euro), zarządzany przez uczelnie wyższe. Zapewniał on pomoc w opłaceniu kosztów czynszu i mediów. Study Melbourne Student Centre zapewniło również bezpłatne doradztwo i wsparcie dla studentów zagranicznych. W Nowej Zelandii, studenci zagraniczni mieli możliwość skorzystania z ogólnego programu dla obcokrajowców doświadczających przejściowych trudności spowodowanych COVID-19. Decyzja o udzieleniu wsparcia była podejmowana indywidualnie i uzależniona od środków finansowych oraz mogła obejmować ulgi w opłatach za wynajem, żywność lub artykuły gospodarstwa domowego, ulgi w opłatach za media i karty telefoniczne typu pre-paid, koszty leczenia, odzież zimową i koszty podróży wewnątrz kraju. Ten trwający od lipca 2020 r. do września program był zarządzany przez Departament Spraw Międzynarodowych (DIA) i realizowany przez Nowozelandzki Czerwony Krzyż.

4.3. INNE MECHANIZMY WSPARCIA NA POZIOMIE LOKALNYM I UCZELNIANYM

Dziewięć państw członkowskich UE i Norwegia zgłosiły wdrożenie mechanizmów wsparcia dla studentów zagranicznych na szczeblu lokalnym.⁴⁵ Pięć z tych ośmiu państw członkowskich UE⁴⁶ podało, że takie mechanizmy wsparcia są dostępne dla wszystkich studentów, zagranicznych i krajowych, niezależnie od ich pochodzenia.

- W Belgii organizacja pozarządowa „*Ontmoeting Buitenlandse Studenten Gent*” (Forum studentów zagranicznych w Gandawie) podjęła działania mające na celu pomoc potrzebującym studentom zagranicznym, oferując im dostęp do banku żywności oraz zapewniając pomoc finansową studentom pochodzącym z regionu tzw. Globalnego Południa.
- We Francji, władze Paryża podjęły lokalne inicjatywy mające na celu pomoc studentom zarówno finansowo jak i psychologicznie. Uniwersytet Paryski udzielił również studentom zagranicznym pomocy w nagłych wypadkach oraz innych rodzajów pomocy (np. oferując im darmowe komputery).
- W Finlandii studenci szkół wyższych mieli prawo do zniżki na posiłki w restauracjach

⁴³ BE (brak środków ze strony wspólnot), DE, FI, FR, IE, PL.

⁴⁴ IT, LT (uczelnie wyższe), LV, PT.

⁴⁵ BE, EE, FI, FR, IT, LV, PL, PT, SE i NO.

⁴⁶ EE, FR, LV, PL, PT.

- W Szwecji, Uniwersytet w Lund skorzystał z prywatnych darowizn w celu wsparcia studentów zagranicznych, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji z powodu COVID-19. Priorytetowo traktowano tych studentów, którzy z powodu pandemii nie byli w stanie wrócić do domu.
- W Norwegii Uniwersytet w Oslo, podobnie jak inne norweskie uczelnie, zaoferował nadzwyczajną zapomogę finansową dla studentów zagranicznych, którzy z powodu pandemii zostali odcięci od źródeł przychodu i którzy nie mieli pieniędzy na powrót do domu. Otrzymali oni jednorazową zapomogę w wysokości 10.000 NOK. Wydział Medyczny zaoferował kilka stypendiów.⁴⁷

Wiele uczelni w krajach UE i OECD wprowadziło również inicjatywy mające na celu wspieranie studentów za pomocą funduszy przeznaczonych na trudności związane z pandemią. Dwanaście państw członkowskich UE i Wielka Brytania zgłosiły, że uczelnie ustanowiły dodatkowe mechanizmy mające na celu pomoc finansową dla studentów zagranicznych.⁴⁸ Udzielone wsparcie miało charakter ogólny (dostępne dla wszystkich studentów niezależnie od ich pochodzenia) w dziesięciu państwach członkowskich UE⁴⁹, a w Luksemburgu i Wielkiej Brytanii skierowane było konkretnie do studentów zagranicznych. Uniwersytet Luksemburski przyznał ulgi w zakresie płatności za akademiki i rozproszwał komputery przenośne wśród studentów, którzy nie posiadali swoich własnych. W Polsce większość uniwersytetów zaoferowała szereg środków pomocowych, takich jak obniżenie o 50 % kosztów zakwaterowania, pomoc psychologiczna oraz możliwość ubiegania się o obniżenie opłat za naukę, jeżeli spełniono szereg kryteriów (obywatelstwo nie było jednym z nich).

Wiele uniwersytetów w Australii zapewniło uznaniowe finansowanie kryzysowe dla studentów z krajów OECD spoza UE z określonych funduszy przeznaczonych na pomoc w trudnych warunkach. W Japonii niektóre uczelnie udzielały również bezpośredniego wsparcia studentom zagranicznym: Kobe University zapewnił 100 000 JPY (około 800 euro) dla maksymalnie 50 samodzielnie utrzymujących się zagranicznych studentów, którzy potrzebowali pomocy ze względu na COVID-19; Utsunomiya University zaoferował o połowę mniej, ale pomoc dostępna była dla dwukrotnie większej liczby studentów zagranicznych. Ponadto japońskie uczelnie oferowały zwolnienia z czesnego lub oferowały wypożyczenie sprzętu niezbędnego do prowadzenia zajęć on-line. Powszechne były również zwolnienia z czesnego, większe niż zwykle pożyczki lub stypendia, a także wypożyczenie sprzętu niezbędnego do prowadzenia zajęć on-line. Na przykład Uniwersytet w

Tokio zwolnił z czesnego niektórych studentów z zagranicy znajdujących się w trudnej sytuacji; Gakushuin Women's College wysłał podręczniki do studentów z zagranicy, którzy nie mogli wrócić i zapewnił 60 000 JPY (około 476 EUR) na osobę, aby pomóc studentom w zakupie niezbędnych materiałów do uczestniczenia w zajęciach online. W Nowej Zelandii, gdzie studenci zagraniczni stanowią ważną część całkowitej liczby studentów, rząd ustanowił długoterminowy plan odbudowy gospodarki, na który przeznaczono 51,6 mln NZD (29,2 mln EUR)⁵⁰, wspierany przez krajowy fundusz COVID na rzecz odbudowy i reagowania, aby pomóc w ustabilizowaniu systemu edukacji. Około połowy środków przeznaczono na zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla studentów zagranicznych w Nowej Zelandii. W Stanach Zjednoczonych 42% uczelni, które odpowiedziały na lipcowy sondaż Open Doors podało, że latem 2020 roku oferowały nadzwyczajne fundusze dla studentów zagranicznych. 57% z nich pozwoliło im pozostać w akademikach lub w innych miejscach zakwaterowania.

4.4. WYJĄTKI WPROWADZONE W ODNIESIENIU DO STUDENTÓW, KTÓRZY NIE MOGĄ LUB NIE MUSZĄ BYĆ FIZYCZNIE OBECNI NA STUDIACH ZE WZGLĘDU NA OGRANICZENIA NAŁOŻONE PODCZAS PANDEMII COVID-19

Pandemia spowodowała sytuację, w której studenci zagraniczni zostali lub zostaną przyjęci na studia w 2020 r., ale nie są zobowiązani (np. z powodu wprowadzenia nauki on-line) lub nie są w stanie fizycznie uczestniczyć w studiach. W tym rozdziale przeanalizowano, jakie zmiany w polityce i procedurach wprowadziły państwa UE i OECD w celu wydawania, przedłużania lub odnawiania pozwoleń na pobyt dla studentów zagranicznych, którzy znaleźli się w takiej sytuacji, oraz czy studentom zagranicznym zaoferowano zwolnienia z wymogu fizycznej obecności na terytorium kraju w celu utrzymania pozwolenia.

⁴⁷ Fundusz nadzwyczajny dla studentów zagranicznych studiów magisterskich na UiO, <https://www.uio.no/english/about/hse/corona/news/solution-in-place-for-international-students.html>, <https://partner.sciencenorway.no/crisis-epidemic-students/corona-scholarships-to-international-students-in-norway/1673430>

Obywatele państw EOG/EFTA posiadający pozwolenie na pobyt przyznane z uwagi na fakt, iż ich krewni są oficjalnie zatrudnieni w Norwegii oraz uczęszczający do norweskich szkół

wyższych kwalifikują się do programów wsparcia edukacyjnego dostępnych dla norweskich członków Systemu Ubezpieczeń Społecznych.

⁴⁸ BE, CY, CZ, EE, FI, FR, IT, LV, LU, NL, PL i UK.

⁴⁹ BE, CY, CZ, EE, FI, FR, IT, LT, NL, PL.

⁵⁰ <https://enz.govt.nz/news-and-research/recovery-plan-for-international-education-sector/>

4.4.1. ŚRODKI MAJĄCE NA CELU ZAPEWNIENIE, ŻE POZWOLENIE ZOSTANIE WYDANE LUB NIE ZOSTANIE COFNIĘTE

Środki mające na celu zagwarantowanie, że pozwolenia, które zostały już wydane studentom zagranicznym, nie zostaną cofnięte, były na ogół dostosowywane w ramach istniejących lub nadzwyczajnych środków wprowadzonych w celu ochrony szerszych kategorii obywateli państw trzecich/ studentów zagranicznych przed znalezieniem się w sytuacji niezgodnej z prawem. W kilku państwach UE i OECD wprowadzono jednak wyjątki⁵¹ w celu uwzględnienia szczególnych okoliczności dotyczących studentów zagranicznych zarówno na terytorium państwa przyjmującego, jak i w ich państwie pochodzenia. Poniżej podano kilka przykładów, odnoszących się zarówno do ochrony przed cofnięciem pozwoleń na pobyt dla tych studentów zagranicznych, którzy już przebywają na terytorium kraju przyjmującego lub byli zmuszeni do powrotu do kraju pochodzenia, jak i do aplikujących o pozwolenie na pobyt po raz pierwszy:

- W Niemczech pozwolenia na pobyt nie zostały cofnięte w przypadku tymczasowego ograniczenia możliwości uczęszczania na zajęcia na uniwersytetach. Ponadto pod pewnymi warunkami, na przykład w odniesieniu do możliwości ubiegania się o kredyt studencki, odstąpiono od wymogu przedstawienia dowodu posiadania środków na utrzymanie.
- Co najmniej do końca 2020 r. Włochy wprowadziły zastąpienie tradycyjnego systemu kształcenia przez kształcenie na odległość. Zachęca się studentów zagranicznych w ich krajach pochodzenia, którzy muszą posiadać wizę do Włoch w celu odbycia tam studiów, do niezwłocznego załatwienia wniosku o wizę, tak aby wiza mogła zostać wydana, gdy tylko pozwolą na to warunki. Procedura wydawania tych wiz musi zostać zakończona, co najmniej do dnia 30 listopada 2020 r., aby zapewnić przyjęcie na studia zagranicznych studentów i późniejsze uiszczenie opłat za studia.
- Na Litwie pozwolenia na pobyt/wiza nie były cofane, jeżeli studenci nie przyjechali z powodu obostrzeń lub gdy prowadzone były zajęcia online.
- Portugalia przewidywała również konieczność dostosowania wymogów w taki sposób, aby studenci zagraniczni, którzy wrócili do domu, mogli nadal uczęszczać na zajęcia na uczelniach wyższych przez Internet zamiast wracać do Portugalii na początku semestru jesiennego 2020 roku. Ponadto wdrożono uproszczoną procedurę, która ma zastosowanie do studentów zagranicznych już przebywających na

terytorium Portugalii, a także do wszystkich innych obywateli państw trzecich, od których wymagana jest jedynie ograniczona obecność na miejscu aby otrzymać odnowienie pozwolenia.

- Na terytorium Słowacji studenci zagraniczni, którzy nie byli obecni na terytorium tego kraju, mogli ubiegać się o przedłużenie pozwolenia na pobyt w placówce dyplomatycznej za granicą, podczas gdy ich poprzednie pozwolenie było nadal ważne.
- W Hiszpanii każdemu studentowi zagranicznemu, który opuścił Hiszpanię i powrócił do kraju pochodzenia, pozwolono na ponowny wjazd do kraju, w tym również studentom, którym pozwolenie na pobyt wygasło. Ponadto, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Hiszpanii, pozwolenie na pobyt i zamieszkanie w Hiszpanii zostało w każdym przypadku przedłużone o sześć miesięcy.
- Norwegia wprowadziła wyjątki od swoich ogólnych zasad przyznawania pozwoleń na pobyt w celu odbycia studiów, w szczególności dla studentów zagranicznych uczęszczających na zajęcia w semestrze jesiennym 2020 roku. Warunkiem uzyskania pozwolenia na pobyt było zazwyczaj odbycie studiów w pełnym wymiarze godzin oraz obecność studenta w instytucji edukacyjnej. Ze względu na pandemię Norwegia wdrożyła semestr online, a zmiana w polityce umożliwiła studentom otrzymanie pozwolenia na pobyt nawet w przypadku, gdy wykłady i kursy miały odbywać się online. Wyjątek ten miał zastosowanie zarówno do osób, które jesienią 2020 r. po raz pierwszy podjęły studia w Norwegii, jak i do osób ubiegających się o przedłużenie pozwolenia na naukę. Inne wymogi, takie jak dowód przyjęcia na program i postęp w nauce, zgodnie z przepisami imigracyjnymi, pozostawały w mocy w celu przyznania lub odnowienia pozwolenia na pobyt. Służby imigracyjne (UDI) współpracowały z norweskimi szkołami wyższymi w celu udokumentowania przyjmowania i postępów w nauce w kontekście ubiegania się o pozwolenie na naukę, oraz pozwoliły na późniejszy niż normalnie przyjazd dla nowych studentów. UDI brało również pod uwagę wszelkie przyczyny opóźnień wynikających z pandemii w spełnianiu wymogów oraz we wnioskach o odnowienie pozwolenia na naukę.
- W Australii rząd ogłosił 20 lipca szereg zmian w ustaleniach dotyczących wiz studenckich w celu wsparcia studentów zagranicznych. Kwalifikujący się absolwenci, których dotyczyły ograniczenia w podróżowaniu i którzy znajdowali się poza

⁵¹ W przypadku państw członkowskich UE, Norwegii i Wielkiej Brytanii: ES, IT, PT, SK i NO. Wśród państw OECD niebędących członkami UE: np. AU, CA, JP.

Australią, mogli ubiegać się i otrzymać tymczasową wizę dla absolwentów.

- W Kanadzie studenci z wizami wydanymi przed 18 marca 2020 r. byli przyjmowani tylko wtedy, gdy byli w stanie wykazać, że ich podróż do Kanady była niezbędna. Dotyczyło to również przypadków, w których studia online nie były możliwe w kraju pochodzenia ze względu na ograniczenia techniczne lub polityczne, lub na przykład, gdy student musiał wykonywać prace laboratoryjne. Decyzję tę podejmował funkcjonariusz straży granicznej.
- W Japonii obowiązywał ogólny zakaz wjazdu, który nie przewidywał wyjątków dla studentów. Zawieszono również wydawania wiz. Studenci zagraniczni, którzy byli w Japonii przed zamknięciem, mogli pozostać w kraju, a ich wiza pozostała ważna niezależnie od tego, czy ich uczelnia wznowiła zajęcia. Nie wolno im było jednak ponownie wjechać, jeśli opuścili kraj.

W państwach, które nie zgłosiły wprowadzenia określonych zmian, pozwolenia na pobyt studentów zagranicznych były chronione na podstawie bardziej ogólnych przepisów dotyczących przedłużenia pozwoleń na pobyt kończących się w okresie obowiązywania ograniczeń związanych z COVID, które włączały studentów zagranicznych do kategorii kwalifikujących się do przedłużenia takich pozwoleń.⁵²

Czechy uznały istniejące procedury pomiędzy władzami krajowymi a uczelniami za wystarczająco elastyczne, aby odpowiedzieć na potrzeby studentów w tej sytuacji, ponieważ wize i pozwolenia na pobyt były wydawane i przedłużane na podstawie potwierdzeń przyjęcia/kontynuowania studiów wydanych przez szkoły i uczelnie. Wiza/ pozwolenie na pobyt mogłoby zatem zostać przedłużone, pod warunkiem, że uczelnia pozwoliłaby studentowi na zapisanie się na kolejny semestr. Wnioski o przedłużenie nie musiały być składane osobiście, a wize/ pozwolenia nie były cofane, jeśli studenci nie przyjechali na terytorium kraju z powodu blokady, zakazu wjazdu/wyjazdu lub innych ograniczeń związanych z pandemią (gdy studenci czasowo nie byli w stanie spełnić ustalonego celu pobytu), pod warunkiem, że uczelnia nie anulowała ich statusu studenta.

4.4.2. PRZYJMOWANIE NA KURSY ONLINE

Przed pandemią COVID-19 studia zagraniczne, które były w pełni prowadzone online, były dość rzadkie i zasadniczo nie dawały podstaw do wjazdu do krajów UE i OECD. Jako że studia online zyskały na znaczeniu w związku z pandemią COVID-19, pojawiła się kwestia przyznawania wstępu na

pełny cykl studiów online, a kraje przyjęły różne podejścia do tej kwestii.

- W Niemczech, studenci zagraniczni, np. nie zostali przyjęci, jeśli ich badania były w pełni online. Studenci zagraniczni musieli również przedstawić dowód, że ich studia wymagały obecności fizycznej.
- We Francji Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Badań Naukowych oraz powiązane agencje promowały program kursów online w czasie obostrzeń, aby przyciągnąć studentów z zagranicy, którzy nie byli gotowi przyjechać do Francji na studia z powodu pandemii.
- Fiński Urząd Imigracyjny udzielał pozwoleń na pobyt również tym studentom, których nauka odbywała się w zdalnie w semestrze jesiennym 2020 r. Zdalne prowadzenie studiów nie przeszkodziło w udzieleniu przedłużonego pozwolenia na pobyt w celu odbycia studiów a pozwolenie na pobyt nie zostało anulowane z powodu przejścia na naukę zdalną. Jeżeli wnioskodawca ubiegający się o przedłużone pozwolenie wspominał, że COVID-19 spowodował spowolnienie postępu w nauce, a odbywał się on normalnie przed COVID-19, fińska służba imigracyjna podejmowała decyzję na korzyść studenta, nawet jeżeli nauka nie postępowała zgodnie z obowiązującymi wymogami.
- W Wielkiej Brytanii w dniu 20 kwietnia 2020 r. opublikowano wytyczne dotyczące kształcenia na odległość i nieobecności studentów i sponsorów.⁵³ Zgodnie z tymi wskazówkami, w przypadku studentów stopnia IV, którym normalnie nie wolno było podejmować kursów kształcenia na odległość, nie podejmowano działań uniemożliwiających instytucjom oferującym kształcenie na odległość obecnym studentom stopnia IV w Wielkiej Brytanii, lub którzy zdecydowali się na powrót za granicę, ale chcieliby kontynuować obecną naukę, lub studentom nieobecnym na studiach z powodu COVID-19. Nowi studenci zagraniczni z krajów trzecich, którzy nie ubiegali się jeszcze o wizę, ale chcieli rozpocząć studia w całości za granicą poprzez kształcenie na odległość, nie wymagali poświadczenia od instytucji edukacyjnych IV stopnia, ponieważ w tych przypadkach nie była wymagana podróż do Wielkiej Brytanii. Pozwolenie na kształcenie na odległość miało obowiązywać przez okres roku akademickiego 2020-2021.

⁵² Wśród państw członkowskich UE, NO i UK: BE, BG, FR, HU, IE, LT, LU, LV, PL, PT, MT, NL.

⁵³ <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-tier-4-sponsors-migrants-and-short-term-students>

- W Australii, istniejących i nowych posiadaczy wiz studenckich, którzy podejmują studia online poza Australią ze względu na COVID-19, uznano za spełniających listę wymagań dotyczących studiów w Australii.
- W Kanadzie studenci zagraniczni, których studia odbywały się w pełni przez Internet, na ogół nie byli przyjmowani, chociaż ich wiza pozostawała ważna. Wyjątki były możliwe nawet w przypadku studiów online. Studenci z wizami wydanymi po 18 marca nie byli przyjmowani. Ponadto studenci zagraniczni mogli rozpocząć zajęcia podczas pobytu poza Kanadą, co nie miało wpływu na kwalifikowalność do programu Post-Graduation Work Permit.
- W dniu 22 lipca Izrael podjął decyzję o przyjęciu zagranicznych studentów na rok akademicki 2020/2021, bez względu na to, czy zajęcia odbywały się online, czy nie.
- W Stanach Zjednoczonych wizy studenckie wymagają aby prowadzone były zajęcia z obecnością fizyczną; nauka przez Internet nie może przekraczać jednego przedmiotu lub trzech kredytów na sesję. Wizy typu F-1 nie były wydawane studentom przyjętym na studia, które nie spełniały minimalnych wymagań w zakresie nauczania z obecnością fizyczną. Na rok akademicki 2019-2020 studenci już przebywający w Stanach Zjednoczonych mogli utrzymać ważną wizę nawet w przypadku prowadzenia zajęć w pełnym trybie on-line. W dniu 6 lipca Wydział Spraw Imigracyjnych i Celnych (ICE), który zarządza wizami studenckimi typu F-1, ogłosił, że posiadacze wiz w Stanach Zjednoczonych będą zobowiązani do wyjazdu z kraju, jeśli ich uczelnia nie będzie oferowała wystarczającej liczby zajęć z obecnością fizyczną. W wyniku sprzeciwu sądowego, 14 lipca zostało to uchylone.

4.4.3. ŚRODKI UMOŻLIWIAJĄCE PRZEDŁUŻENIE POBYTU W PRZYPADKU, GDY PRZEWIDZIANY CZAS NA UKOŃCZENIE STUDIÓW OKAZAŁ SIĘ NIEWYSTARZAJĄCY

Studenci zagraniczni skorzystali z powszechnego przedłużenia ważności pozwoleń na pobyt we wszystkich krajach UE i OECD. Ogólnie rzecz biorąc, nie wdrożono żadnych szczególnych środków dodatkowych umożliwiających przedłużenie pobytu, aby umożliwić ukończenie studiów w późniejszym terminie, w przypadku gdy pandemia uniemożliwiła dotrzymanie pierwotnego okresu przewidzianego na ukończenie studiów. Środki wprowadzone przez władze krajowe i uniwersytety, w

połączeniu z powszechnie zastosowanymi działaniami mającymi na celu umożliwienie przedłużenia pobytu, okazały się w większości przypadków wystarczające, aby zaspokoić w tej kwestii potrzeby studentów zagranicznych bez konieczności uciekania się do innych środków. Na przykład w Belgii, gdzie uczelnie wydłużyły rok akademicki o kilka miesięcy z powodu COVID-19, nie przewidziano potrzeby wprowadzenia zmian, jako że Urząd Imigracyjny mógł przedłużyć pozwolenie na pobyt dla studentów zagranicznych.

W Irlandii nie przewidziano żadnych zmian ani odstępstw w procedurach przyjmowania studentów, którzy byli zobowiązani do kontynuowania studiów jako warunku uzyskania pozwolenia, w tym w przypadkach, w których przepis ten dotyczył również zajęć online. Uznano, że studia trwające od jednego do czterech lat dają wystarczająco dużo czasu na ich ukończenie studiów według wytycznych uczelni, przy czym Urząd Imigracyjny decydował w przypadkach, gdy siedmioletnie pozwolenie na pobyt dla studentów miało ulec zmianie. Obowiązujące od dawna prawo zakłada, że udział w studiach online nie jest ważnym powodem do zalegalizowania pobytu w państwie. Jedynym wyjątkiem od tej zasady podczas kryzysu związanego z COVID-19 były szkoły językowe, które zostały zamknięte, podczas gdy mogły one prowadzić kursy online wyłącznie dla studentów kontynuujących naukę.

W Szwecji studenci zagraniczni, których pozwolenie na pobyt miało wkrótce wygasnąć, ale nie mogli ukończyć studiów, byli zachęceni do ubiegania się o pozwolenie na pobyt dla odwiedzających (na krótsze pobyty) lub do odnowienia pozwolenia na pobyt dla studentów przed wygaśnięciem poprzedniego pozwolenia na pobyt. W przypadkach, gdy przedłużony pobyt w Szwecji był spowodowany wyłącznie pandemią COVID-19, wnioskodawca nie był zobowiązany do uiszczenia zwyczajowej opłaty za złożenie wniosku.

Korea zazwyczaj nie zezwala studentom pierwszego roku na tymczasowe przerwanie studiów lub na podjęcie decyzji o prowadzeniu zajęć przez Internet; tymczasowe przerywanie studiów jest zazwyczaj utrudnione. Ze względu na COVID-19, obie te opcje zostały udostępnione dla studentów pierwszego roku. Zwolnienia z ograniczeń w zakresie liczby i czasu trwania przerw w nauce były możliwe również dla innych studentów. Przerwy te musiały być jednak zatwierdzone przez poszczególne uczelnie.

5. ŚRODKI MAJĄCE NA CELU PRZECIWDZIAŁANIE WPŁYWOWI COVID-19 NA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH, KTÓRZY UKOŃCZYLI STUDIA W 2019 I 2020 R. W KRAJACH UE I OECD

Kraje UE i OECD zazwyczaj przyznają studentom zagranicznym okres pobytu po ukończeniu studiów w celu poszukiwania pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej. Na mocy Dyrektywy UE 2016/801 po zakończeniu badań lub studiów studenci zagraniczni mają możliwość pobytu przez okres co najmniej dziewięciu miesięcy w celu poszukiwania pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej na terytorium państwa członkowskiego UE, które wydało im wizę lub pozwolenie na pobyt w celu podjęcia studiów (art. 25). W niniejszej sekcji przeanalizowano sytuację studentów zagranicznych, którzy ukończyli studia w 2019 r. lub w 2020 r., oraz stopień, w jakim ze względu na pandemię COVID-19 państwa zmieniły okres, w którym absolwenci zagraniczni mogli przebywać na danym terytorium po ukończeniu studiów. Ogólnie rzecz biorąc, państwa poinformowały, że nie dokonały żadnych konkretnych zmian w swojej polityce w tym obszarze ze względu na kryzys COVID-19. Odpowiedzią było raczej przedłużenie okresu ważności dokumentów zezwalających na pobyt studentów zagranicznych, zgodnie z ogólnymi środkami stosowanymi wobec szerszych kategorii migrantów.

Chociaż nie wprowadzono żadnych zmian do okresu, w którym studenci zagraniczni mogli pozostać po ukończeniu studiów w celu poszukiwania pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej w Holandii, w tym przypadku kryteria niższego wynagrodzenia w celu znalezienia pracy jako wysoko wykwalifikowany migrant zostały przedłużone dla wszystkich niedawnych absolwentów (i naukowców akademickich) do trzech lat po ukończeniu studiów. W praktyce oznaczało to, że student zagraniczny, który nie mógł znaleźć pracy w okresie ważności wizy, korzystał z dodatkowego czasu na poszukiwanie pracy na niższym poziomie wynagrodzenia.

Irlandia nie jest związana UE 2016/801. Pomimo tego, absolwenci zagraniczni, którzy ukończyli studia licencjackie lub podyplomowe z wyróżnieniem, mogą przebywać w Irlandii odpowiednio do 12 i 24 miesięcy (z zastrzeżeniem maksymalnego okresu pobytu wynoszącego odpowiednio 7 / 8 lat obejmującego czas spędzony zarówno w charakterze studenta, jak i w ramach programu dla absolwentów trzeciego stopnia). Aby umożliwić kwalifikującym się studentom ubieganie się o udział w Third Level Graduate Programme w okresie zamknięcia urzędów wprowadzono zmiany proceduralne. Dotyczyły one również tych studentów, którzy musieli wrócić do kraju pochodzenia w związku z kryzysem. Wnioski w formie elektronicznej były przyjmowane najpóźniej do dnia 30 września 2020 r., przy czym osoby zobowiązane były do osobistej rejestracji po ponownym otwarciu urzędów, w których możliwa była rejestracja.

W Zjednoczonym Królestwie maksymalny czas pobytu absolwenta IV stopnia pozostawał niezmienny; jednak w przyszłości UKVI (UK Visas and Immigration) może stosować uznaniowość, jeżeli jakkolwiek okres przerwy od studiów ze względu na ograniczenia COVID-19 spowodowałby przekroczenie przez daną osobę maksymalnego czasu pobytu. Maksymalny czas pobytu dla studenta stopnia IV w normalnych okolicznościach wynosi pięć lat z pewnymi wyjątkami.

Powyższe środki zapewniły pewną elastyczność w odniesieniu do pobytu po zakończeniu studiów w porównaniu z tym, co było możliwe przed kryzysem, ale zostały zasadniczo wdrożone bez konieczności wprowadzania ogólnych zmian w obowiązujących w tej kwestii przepisach.

6. WNIOSKI

Studenci zagraniczni są nie tylko siłą napędową wymiany kulturalnej i procesu globalizacji systemu edukacyjnego, ale także ważnym źródłem dochodów w niektórych krajach.⁵⁴ Co ważniejsze, z uwagi na fakt, że studenci zagraniczni będą postrzegani jako w pewnym stopniu zintegrowani ze społeczeństwem przyjmującym i po ukończeniu studiów uzyskają stopień naukowy kraju przyjmującego, stanowią również szczególnie atrakcyjną przyszłą siłę roboczą, a sytuacja legalna decyduje w znacznym stopniu o mobilności zarobkowej w wielu krajach.⁵⁵ W rezultacie studenci zagraniczni są uważani za istotną grupę dla krajów przyjmujących, a niektórzy z nich zostali w niektórych przypadkach zwolnieni z ograniczeń w podróżowaniu. Pod wieloma względami pandemia COVID-19 wyraźnie zmieniła sytuację studentów zagranicznych. Chociaż nie są jeszcze dostępne dane dotyczące przepływu studentów zagranicznych, ogólnie rzecz biorąc, migracja w skali globalnej została ograniczona. Niektóre kraje zgłosiły spadek liczby studentów zagranicznych pragnących zapisać się na uczelnię wyższą. Ci, którzy już są w kraju, w którym studiują, często doświadczają obecnie większych trudności z finansowaniem studiów i znalezieniem pracy po ukończeniu studiów. W związku z tym niektóre kraje zwiększyły wsparcie finansowe i możliwości pracy w czasie studiów. Zamknięcie konsulatów i biur wizowych, a także względy zdrowotne wywarły wpływ na rekrutację nowych studentów zagranicznych. Jednocześnie na pierwszy plan wysunęła się kwestia możliwości studiowania online. W przeszłości programy studiów online były rzadkością i nie dawały podstaw do przyjęcia na uczelnie. Z uwagi na to, że wiele uniwersytetów przeniosło się na studia online, kraje rozważają, czy i na jakich warunkach przyjąć studentów zagranicznych na takie studia

⁵⁴ OECD (2019). Edukacja w skrócie 2019 r.: wskaźniki OECD. Paryż: OECD Publishing. OECD (2019). <https://doi.org/10.1787/f8d7880d-en>.

⁵⁵ *ibid.*

ZASTRZEŻENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI

Informacje zawarte w informatorze niekoniecznie odzwierciedlają opinie i poglądy Komisji Europejskiej, usługodawcy ESM (ICF) lub krajowych punktów kontaktowych ESM. Podmioty te nie są również związane wnioskami sformułowanymi w informatorze. Komisja Europejska, ICF i krajowe punkty kontaktowe ESM nie są w żaden sposób odpowiedzialne za wykorzystanie udostępnionych informacji.

Podobnie wyrażone opinie i argumenty nie muszą odzwierciedlać oficjalnych poglądów OECD lub jej państw członkowskich.

DATA PUBLIKACJI

Wrzesień 2020

SUGEROWANE ODWOŁANIE:

ESM/OECD (2020) Wpływ COVID-19 na studentów zagranicznych w państwach członkowskich UE i OECD – Report ESM/OECD Bruksela: Europejska Sieć Migracyjna.

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ:

Strona internetowa ESM: <http://ec.europa.eu/emn>

Strona internetowa OECD: <http://www.oecd.org/migration/>

Kontrowersje w kwestii polityki migracyjnej OECD: <https://www.oecd.org/migration/migration-policy-debates.htm>

KONTAKT

Strona LinkedIn ESM: <https://www.linkedin.com/company/european-migration-network>

ESM Twitter: <https://twitter.com/EMNMigration>

SUBSKRYBUJ NASZ KWARTALNY NEWSLETTER:

https://next-ma.eu/site2/emn_bulletin?u=zSG2y&webforms_id=agaMk